

Z A P I S N I K
sa 35. sednice Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore,
održane 31. oktobra 2014. godine

Šednica je počela u 11 sati.

Šednici je predšedavala Nada Drobnjak, predšednica Odbora.

Šednici su prisustvovali članovi/ice Odbora: Goran Tuponja, Nikola Gegaj, Žana Filipović, Draginja Vuksanović, dr Ljiljana Đurašković, prof. dr Jelisava Kalezić, doc. dr Branka Bošnjak i dr Radosav Nišavić.

Saglasno članu 56 Poslovnika Skupštine, odsustvo sa šednice najavile su mr Branka Trnajić i Ljerka Dragičević.

Šednici su prisustvovali: Radmila Đakonović, samostalna savjetnica u Direktoratu za ljudske resurske Ministarstva odbrane, Sanja Pejović, regionalna instruktorka za rodnu ravnopravnost u mirovnim misijama, Ljilja Đonaj, viša policijska inspektorka I klase Uprave policije, Radoje Novović, načelnik Odsjeka za istraživanje i razvoj obrazovnog sistema u Zavodu za školstvo, Tamara Milić, savjetnica u Ministarstvu prosvjete, Blaženka Dabanović, načelnica Odjeljenja za planiranje stručnog usavršavanja državnih službenika i namještenika Uprave za kadrove, Biljana Pejović, načelnica Odjeljenja za rodnu ravnopravnost Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Maja Jović, saradnica u Odjeljenju za rodnu ravnopravnost Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Biljana Dulović, šefica Biroa za pravne i kadrovske poslove Ministarstva unutrašnjih poslova, Ana Milutinović, savjetnica na programu demokratije Misije OEBS-a u Crnoj Gori, Predrag Prelević, šef političkog vojnog sektora u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori i Kaća Đuričković, koordinatorka u Kancelariji UNDP-a u Crnoj Gori.

Za šednicu je, jednoglasno, utvrđen sljedeći

D N E V N I R E D:

PRIMJENA REZOLUCIJE 1325 SAVJETA BEZBJEDNOSTI UN U SISTEMU OBRAZOVANJA

Prije prelaska na rad po utvrđenom dnevnom redu, Odbor je bez primjedbi usvojio zapisnik sa 33. šednice Odbora i druge zajedničke šednice Odbora za rodnu ravnopravnost i Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

U uvodnim napomenama predšednica Odbora Nada Drobnjak je saopštila da je 31. oktobra 2000. godine, Savjet bezbjednosti UN usvojio Rezoluciju 1325 i da je to prva rezolucija Savjeta bezbjednosti koja tretira pitanje žena u sistemu bezbjednosti i govori da je pitanje bezbjednosti pitanje i muškaraca i žena u jednom društvu. U međuvremenu, Savjet bezbjednosti je usvojio šest pratećih rezolucija koje su pokušale da Rezoluciju 1325 učine djelotvornijom, da je približe onima koji treba da je primjenjuju, ali i onima koji treba da uživaju benefite njene primjene. O odnosu prema Rezoluciji najbolje govori podatak da je prva rezolucija nakon nje, sa istim nazivom „Žene, mir, bezbjednost“ usvojena tek osam godina kasnije i da se na njenoj primjeni mora raditi. Predšednica je naglasila da je Odbor kroz tematsku šednicu želio da ukaže na važnost promovisanja Rezolucije 1325 i kroz sistem obrazovanja i da vidi kako se ova rezolucija primjenjuje u institucijama koje obrazuju mlade ljude u Crnoj Gori, državne službenike i namještenike, kako se u Policijskoj akademiji tretira aspekt – žene, mir, bezbjednost i da li u sistemu Ministarstva unutrašnjih poslova-Uprave policije postoje instruktaže koje omogućavaju zaposlenim da dobiju informacije o njenoj primjeni.

U raspravi su učestvovali: predstavnica Ministarstva odbrane Radmila Đakonović, predstavnica Uprave policije Ljilja Đonaj, predstavnik/ca Ministarstva prosvjete Tamara Milić i Radoje Novović, predšednica Odbora Nada Drobnjak, članica Odbora prof.dr Jelisava Kalezić, predstavnica Uprave za kadrove Blaženka Dabanović i predstavnica Odjeljenja za rodnu ravnopravnost Ministarstva za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović.

Radmila Đakonović informisala je članove/ice Odbora da je u Planu aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori (PAPRR) za period 2013-2017. godine – Program sprovođenja za 2013-2014. godinu, koji je usvojila Vlada Crne Gore 2013. godine, Ministarstvo odbrane prepoznato u oblasti djelovanja – ravnopravnost u procesu odlučivanja u političkom i javnom životu, strateški cilj: ravnopravno učešće žena i muškaraca na svim nivoima odlučivanja i cilj: implementacija Rezolucije 13245 SB UN – Žene, mir i bezbjednost. U Programu sprovođenja za 2013-2014. godinu, Ministarstvo odbrane je određeno kao nosilac sljedećih mjera, odnosno aktivnosti, i to: uključiti rodnu perspektivu u obuku zaposlenih u sektoru bezbjednosti, a naročito za mirovne misije; izraditi propagandni materijal o Rezoluciji 1325 SB UN - Žene, mir i bezbjednost i sprovođenje kampanja; organizovati edukaciju Vojske o Rezoluciji 1325 SB UN; uspostaviti bazu podataka o zastupljenosti žena i muškaraca u Vojski i realizacija Programa aktivnosti Ministarstva koji se odnosi na regionalni projekat na temu: „Jačanje regionalne saradnje na planu integracije rodne perspektive u reformi sektora bezbjednosti u zemljama Zapadnog Balkana“.

Rodna perspektiva je uključena u Ministarstvu odbrane i Vojski Crne Gore, i to: kroz obuku i upućivanje žena u mirovne misije, zapošljavanje žena kao državnih službenika, kao profesionalnih vojnih lica i civilnih lica i njihovo stručno usavršavanje u zemlji i inostranstvu, upućivanje žena na rad u vojno-diplomatske misije Crne Gore pri međunarodnim bezbjedonosnim organizacijama i školovanje mladih žena u svojstvu kadeta na prestižnim vojnim akademijama u svijetu na osnovu ponuda zemalja partnera za potrebe Vojske Crne Gore. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Ministarstva odbrane, obavljanje poslova koji se odnose na rodnu ravnopravnost iz nadležnosti Ministarstva odbrane uvršteno je u nadležnost Direktorata za ljudske resurse i nalazi se u opisu poslova koordinatorke u vezi sa pitanjima rodne ravnopravnosti. U Formaciji Vojske Crne Gore, u opisu poslova načelnika/ce Odsjeka za ljudske resurse Generalštaba Vojske Crne Gore uvršteno je obavljanje poslova iz oblasti rodne ravnopravnosti. U Strategijskom pregledu odbrane Crne Gore 2013. godine, u dijelu koji pokriva oblast Ključni prioriteti razvoja sistema odbrane – dio koji se odnosi na ljudske resurse - konstatuje se da je napravljen značajan napredak u zastupljenosti žena u sistemu odbrane, kao i kada se govori o rodnoj strukturi vojnika po ugovoru, učešće žena u Vojski Crne Gore je na nivou savremenih armija, dok su žene slabije zastupljene u strukturi podoficira i oficira, stoga je potrebno razviti mehanizme koji će omogućiti ravnomjerniju zastupljenost žena u strukturi podoficirskog i oficirskog kadra.

Realizujući aktivnost koja se odnosi na edukaciju Vojske o rodnoj ravnopravnosti i Rezoluciji 1325 SB UN, Ministarstvo odbrane je, u saradnji sa Odjeljenjem za rodnu ravnopravnost Ministarstva za ljudska i manjinska prava, uz učešće predstavnika Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija i uz finansijsku i logističku podršku UNDP/SEESAC, organizovalo seminar na temu: „Rodna ravnopravnost u sistemu odbrane“, sa posebnim osvrtom na rodno zasnovanom nasilju. Na seminaru je učestvovalo 10 pripadnika Vojske Crne Gore i četvero zaposlenih iz Ministarstva odbrane, koji su se upoznali sa: osnovama rodne ravnopravnosti, domaćim i međunarodnim zakonodavnim okvirom u ovoj oblasti i obavezama državnih organa, sa posebnim osvrtom na stanje u Ministarstvu odbrane i Vojski Crne Gore, sa Rezolucijom 1325 SB UN, sa statističkim pokazateljima u vezi rodne ravnopravnosti u crnogorskom društvu, o rodno osjetljivom jeziku, o fenomenu nasilja nad ženama i nasilja u porodici, kao i sa crnogorskim zakonodavnim okvirom u oblasti nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Takođe, realizujući navedenu aktivnost, u 2013. godini, 19 zaposlenih iz Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore pohađali su seminare i obuke posvećene implementaciji navedene rezolucije i njoj pratećih rezolucija (SCR 1820, 1888, 1889 i 1960), rodnim pitanjima i mirovnim operacijama, angažovnju polova u mirovnim operacijama, zastupanju rodne ravnopravnosti, specijalističkim kursevima na kojima se ojačavaju znanje i vještine žena pripadnica oružanih snaga, odnosno bili su učesnici na konferencijama koje su bile posvećene implementaciji Rezolucije 1325 SB UN u sistemu odbrane, primjerima dobre prakse, ograničenjima i izazovima, uvođenju rodni politika, na unapređenju znanja mladih državnih službenika/ca o položaju i učešću žena u sektoru bezbjednosti, odnosno implementaciji kriterijuma EU u oblasti rodne ravnopravnosti, kao i konferenciji posvećenoj ispitivanju izazova i mogućnosti sa kojima se suočavaju žene – civilna i vojna lica u izgradnji integriteta, promovisanju transparentnosti i jačanju odgovornosti u sektoru odbrane i bezbjednosti. U programima obuke jedinica Vojske Crne Gore, od 2013. godine uvrštena je obuka iz oblasti rodne ravnopravnosti i o Rezoluciji 1325 SBUN, a od 2014. godine i u program obuke lica koja idu u

mirovne misije. Takođe, u Vojsci Crne Gore imenovana je kontakt osoba u vezi sa pitanjima rodne ravnopravnosti.

U Ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore uspostavljene su baze podataka o zastupljenosti polova, koje treba da omoguće praćenje edukacije kadrova, zapošljavanje i zadržavanje žena u sektoru odbrane i podršku razvoju karijera žena u službi u Vojsci.

U Ministarstvu odbrane, na dan 1.IX 2014. godine, ima 41,04% zaposlenih žena. Nešto više od polovine ovog broja su žene sa završenim visokim obrazovanjem i one su u rangu samostalnih savjetnika, obavljaju najsloženije poslove za koje je potrebna posebna stručnost i samostalnost u radu. Učestvuju u pripremi tekstova zakona i podzakonskih akata iz sistema odbrane i bezbjednosti, koordiniraju saradnju Crne Gore sa stranim državama i međunarodnim organizacijama, rade kao savjetnici za odbranu u vojnoj misiji Crne Gore pri NATO-u. Na rukovodećim radnim mjestima su dvije žene (ministar odbrane i sekretar Ministarstva). U Vojsci Crne Gore, na dan 1.IX 2014.godine, ima 9,06 % zaposlenih žena, od toga su 48 žena profesionalni vojnici po ugovoru, 12 žena su podoficiri, šest žena su oficiri i 103 žene su civilna lica. Na nivou sistema odbrane ima 12,30% žena.

Rodno senzitivni jezik je u upotrebi u Ministarstvu odbrane i u Vojsci Crne Gore, kroz donošenje propisa, dokumenata, akata o unutašnjoj organizaciji i formaciji i pojedinačnih pravnih akata.

Ministarstvo odbrane je u 2013. godini i kroz regionalni projekat na temu: „Jačanje regionalne saradnje na planu integracije rodne perspektive u reformi sektora bezbjednosti u zemljama Zapadnog Balkana“, nastavilo sa realizacijom mjera, odnosno aktivnosti koje se odnose na implementaciju Rezolucije 1325 Savjeta bezbjednosti UN – Žene, mir i bezbjednost. U vezi sa tim, Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore učestvovali su u sprovođenju istraživanja o položaju žena u oružanim snagama, u cilju dobijanja komparativnih podataka o zastupljenosti i položaju žena u oružanim snagama država Zapadnog Balkana potpisnica navedenog projekta. U decembru 2013. godine usvojena je Studija sa preporukama i glavni cilj je kontinuirano raditi na povećanju zastupljenosti žena u oružanim snagama zemalja Zapadnog Balkana, a posebno na mjestima odlučivanja, kreiranja i sprovođenja politika. Ministarstvo odbrane je, u februaru 2014. godine, donijelo Plan realizacije aktivnosti za sprovođenje preporuka iz Studije, kojim je, između ostalog, predviđeno usvajanje Smjernica za privlačenje i zadržavanje žena u Vojsci Crne Gore, kao i edukacija pripadnika Vojske o rodnoj ravnopravnosti i Rezoluciji 1325 SB UN, a posebno edukacija komandnog kadra i pripadnika Vojske koji idu u mirovne misije. Takođe, tokom 2013. godine Ministarstvo odbrane, u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i UNDP/SEESAC, nastavilo je sa obukama trenera/ica iz Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore o Rezoluciji 1325 SB UN, zatim na izradi propagandnog materijala o Rezoluciji 1325 i sprovođenju kampanja. Na kraju iscrpnog izlaganja, Radmila Đakonović je naglasila da će Ministarstvo odbrane nastaviti da radi na implementaciji politike rodne ravnopravnosti, odnosno na implementaciji Rezolucije 1325 SB UN, kroz mjere iz Nacionalnog akcionog plana za postizanje rodne ravnopravnosti, odnosno kroz Program sprovođenja za period 2013-2014.godine, kao i na realizaciji aktivnosti u okviru navedenih regionalnih projekata.

U komentaru, predsjednica Odbora istakla je značaj širenja mreže ljudi koji rade na orodnjavanju politika u Ministarstvu odbrane i Vojsci Crne Gore. Imajući u vidu da Rezolucija 1325 poziva zemlje članice da nominuju svoje kandidatkinje i dostave njihova imena generalnom sekretaru da bi bile uključene u zvanično ažurirane centralizovane spiskove i poziva generalnog sekretara da traži proširenje uloge i doprinosa žena u operacijama UN na terenu, a posebno među vojnim posmatračima, civilnoj policiji, te osoblju koje se bavi ljudskim pravima i humanitarnim radom, predsjednica Odbora naglasila je važnost razgovara o tome koliko poznajemo Rezoluciju 1325 i koliko kroz sistem obrazovanja promoviramo Rezoluciju i podstičemo žene da se prepoznaju kao aktivne sudionice u sistemu odbrane. Mišljenja je da je podjednako važno da Uprava policije i Ministarstvo unutrašnjih poslova svojim djelovanjem promoviraju učešće žena, omogućavaju ženama da se pozicioniraju na mjestima gdje se donose odluke i omogućavaju ženama da steknu obrazovanje potrebno za učešće u misijama.

Kako je saopštila predstavica Uprave policije Ljilja Đonaj, Programom sprovođenja Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti, nastavljeno je sa realizacijom aktivnosti/mjera koje se odnose na uključivanje i rodne perspektive u obuku zaposlenih u sektoru bezbjednosti. Ministarstvo unutrašnjih poslova - Uprava policije, u skladu sa godišnjim programima obuke, sprovodi kontinuirane

stručne obuke službenika u Policijskoj akademiji i Upravi za kadrove, u skladu sa Programom stručnog usavršavanja državnih službenika i namještenika. U organizaciji Instituta za javnu politiku iz Podgorice, Misije OEBS-a i Kancelarije UNDP-a u Crnoj Gori održana je Konferencija posvećena saradnji državnih i nedržavnih aktera u sprovođenju Rezolucije SB UN 1325 - Žene, mir i bezbjednost, a ujedno podrška donošenju Nacionalnog akcionog plana (NAP) za sprovođenje Rezolucije SB UN 1325 u Crnoj Gori. Naveden je dosadašnji rad Mreže žena policajaca Jugoistočne Evrope (WPON), kao i donošenje Smjernica za rodno osjetljivu policijsku praksu, sa posebnim osvrtom na privlačenje, selekciju i profesionalni razvoj žena u policiji. Mrežu žena policajaca Jugoistočne Evrope su osnovale 2010. godine, u Sarajevu, nominovane predstavnice devet policijskih službi, i to: Albanije, BiH - Federacije, BiH - Republike Srpske, Bugarske, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Moldavije i Srbije, radi unapređivanja statusa žena u policijskim službama i poboljšanja bezbjednosti žena u regionu. Jedna od vidljivijih aktivnosti WPON-a je izrada Smjernica za rodno osjetljivu policijsku praksu sa posebnim osvrtom na privlačenje, selekciju i profesionalni razvoj žena u policiji. Pored ostalih, Smjernice imaju za cilj podizanje svijesti o položaju žena u policijskim službama zemalja Jugoistočne Evrope kao i da se iskustva policijskih službi EU na planu vođenja rodne perspektive osnaže i u policijskim službama zemalja regiona. MUP – Uprava policije aktivno preduzima aktivnosti na pripremi službenika za upućivanje u mirovne misije u skladu sa postavljenim standardima. Procedura upućenja se sastoji od prethodne selekcije, kroz jasno propisanu proceduru. U novembru 2011. godine, na Policijskoj akademiji u Danilovgradu, u saradnji sa MUP-om Republike Hrvatske, organizovan je prvi put u Crnoj Gori Kurs za mirovne misije UN (UNPOC), koji je pohađalo 16 službenika od kojih jedna žena. Predstavnicu Uprave policije upoznala je članove/ice Odbora i sa polnom strukturom zaposlenih na nivou MUP-a odnosno Uprave policije.

Polazeći od navedenog naglasila je da integracija žena u bezbjednosni sistem postaje globalni trend i u okviru svojih nadležnosti svi treba da rade na povećanju učešća žena u svim sektorima. Ministarstvo unutrašnjih poslova–Uprava policije će, u skladu sa nadležnostima, nastaviti s implementacijom politike rodne ravnopravnosti, posebno kroz implementaciju Rezolucije 1325 - Žene, mir i bezbjednost SB UN i dati punu podršku donošenju nacionalnog akcionog plana za njeno sprovođenje.

Predstavnicu Ministarstva prosvjete Tamara Milić je iz profesionalnog ugla psihološkinje govorila o mogućnostima obrazovanja dece u tom pogledu još od predškolskog doba, konstatujući da šaljući poruke najmlađima, šaljemo poruke roditeljima, jer tu se deca upoznaju i sa odnosom prema rodu i prema polu, prema različitostima svih vrsta, iako tek od prvog razreda imaju mogućnosti da svoje stavove na najprimjereniji način usvajaju. Ono što pogoduje jesu karakteristike ciljeva određenih predmetnih programa: od prvog razreda je to Poznavanje prirode i društva, koji se u velikoj mjeri i orijentiše prema razvijanju stavova i eliminaciji stereotipa koji mogu kroz pogrešne informacije da se izgrade, uspostave ili konstituišu. Ona je podšetila da se protekle dvije godine vrlo intenzivno radilo na revizijama, odnosno unapređivanju predmetnih programa, što se odnosi i na rodnu ravnopravnost i na poštovanje prava konkretno dece sa smetnjama u razvoju, LGBT populacije i smatra da se u tome uspjelo, jer se eksplicitno govori da ne postoji, kao što je do sada bilo uvriježeno mišljenje, muško - ženska podjela poslova i odgovornosti, a inovacije su uvedene i u program Građansko obrazovanje koje dominantno ide prema poštovanju ljudskih prava. Na srednjoškolskom nivou napravljene su dopune u predmetnim programima za sociologiju i za psihologiju, đe sociologija insistira na rodnoj ravnopravnosti. Osim predmetnih programa, urađen je i međupredmetni program, koji se eksplicitno odnosi na rodnu ravnopravnost, ali isto tako postoji i niz aktivnosti koje se u školama realizuju, kao što je "škola bez nasilja", sa ciljem da se deca osnaže da prepoznaju nasilje i da razvijaju mehanizme kako da se protiv njega bore. Osim toga, ona je navela da u Zavodu za školstvo postoji set akreditovanih programa koji su namijenjeni nastavnicima i stručnim službama u školama da razviju svoje profesionalne vještine. Ona je ukazala i na čvrstu saradnju sa Zavodom za školstvo, Centrom za stručno obrazovanje, koji su vrlo aktivni u oblasti rodne ravnopravnosti, ali i na blisku saradnju sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava.

Radoje Novović, načelnik Odsjeka za istraživanje i razvoj obrazovnog sistema u Zavodu za školstvo koji se, između ostalog, bavi i predmetnim programima, podšetio je da se na rodnu ravnopravnost odnose: Poznavanje prirode i društva u mlađim razredima, Građansko vaspitanje u šestom i sedmom razredu osnovne škole, kao i izborni predmet Zdravi stilovi života koji je dobio pohvale i na međunarodnom

planu. Što se tiče srednje škole to je Sociologija, pojedinac u grupi - izborni predmet i Građansko obrazovanje. Štoviše, određeni broj predmeta eksplicitno se bavi između ostalog i ciljevima koji se odnose na rodnu ravnopravnost. On je ocijenio da je naš obrazovni sistem fleksibilan i da je pohvaljen i od EU, što je prirodno kad je obrazovanje prvo zatvorilo svoje poglavlje kad su pregovori u pitanju. Programi su reducirani 25-30%. Naš obrazovni sistem propisuje obavezni dio, što je otprilike 80% u svakom predmetnom programu, a država zainteresovana da se realizuju, a 20% svaka škola u saradnji sa lokalnom zajednicom i svaki pojedinačni nastavnik može da utiče na dopunu, što je izuzetan prostor da se obrati pažnja na oblast rodne ravnopravnosti, ukoliko se smatra da nije u dovoljnoj mjeri zastupljena. Druga mogućnost jeste izborni predmet koji bi se odnosio na rodnu ravnopravnost, mada je to, uslovno rečeno, nesiguran potez, jer je riječ o izbornom predmetu. Sljedeća mogućnost je fakultativni program do šestog razreda, ili s obzirom da svaka škola u toku godine može 10 dana da organizuje za svoje potrebe - izleti, ekskurzije, škola u prirodi - jedan dan bi mogao biti posvećen rodnoj ravnopravnosti. Govoreći o ostalim mogućnostima, on je naveo programe odjeljenjskih starješina, odjeljenjske zajednice kao i đачki parlament. Od onoga što je realizovano podšetio je da se predmet Zdravi stilovi života najviše bavi tom problematikom, jer predstavlja najzastupljeniji predmet poslije sporta za sportiste i stranog jezika, koji 50-60% populacije izučava. Zavod za školstvo proveo je 2012. veliko istraživanje učenika, sa ciljem da se sagleda stanje vezano za bezbjednost u školama i nasilje kao fenomen. On je takođe ukazao da su mediji vrlo značajni i korisni u ovoj oblasti, mada nekada pristupaju senzacionalistički, pa je akreditovan veliki broj programa koji se bave ovom problematikom. Strukovno udruženje Forum pedagoga je edukovalo sve pedagoge osnovnih škola da se bave fenomenom nasilja, što govori o postojanju sistema. Što se tiče zastupljenosti žena u obrazovanju, njihova zastupljenost je čak 90%, rekao je Novović.

Komentarišući saopštene podatke predsjednica Odbora Nada Drobnjak ukazala je na činjenicu da žene čine dominantni broj zaposlenih u obrazovanju, ali ne čine srazmjerno tome broj onih koji su na čelu institucija što govori o nesrazmjeri i postojanju stereotipa, što treba mijenjati. Takođe, ukazala je na problem kojim se još uvijek ne bavimo, a to je broj žena koje rade u vrtićima, jer da bi se deca razvijala kako treba njima treba model i muškosti i ženskosti, a u vrtićima radi samo pet vaspitača. Potrebno je da pronađemo model da motivišemo muškarce da uče za vaspitače jer to je možda najbolja poruka deci da je svaki posao podjednako važan za muškarce i žene.

Za dr Jelisavu Kalezić neprihvatljiva je izjava da promjene i dopune nastavnih sadržaja nijesu moguće, jer su nastavni planovi preopterećeni i smatra da se promjene događaju u okviru zakonom utvrđenog fonda časova, da idu u nekom evolutivnom smislu i da treba da budu otvorene i prema nevladinom sektoru i prema mogućnosti pojedinaca da djeluju, ako imaju dobre uvide i reference za nešto tako. Mišljenja je da predmet Zdravi stilovi života ima previše pomodan naziv, ali ne insistira na promjeni i konstatuje da nije zapazila, a što nije nepoznato evropskoj praksi, da se uvode vježbe psihofizičkog centriranja, ili drugi naziv koji se češće koristi - meditativne vježbe. One upravo kao efekat daju više dobrobiti za decu pa onda i za okruženje, ali najveća prednost je rano shvatanje potpune identičnosti svakog ljudskog bića. To je obična vježba povezana sa vježbama disanja, koja poboljšava koncentraciju, smanjuje hiperaktivnost koja postaje medicinski problem, ali je obrazovni sistem u Crnoj Gori još nije prepoznao, tako da propuštamo šansu u vremenu koje je veoma uzburkano i koje se odražava na sve, da se pravovremeno uključi u obrazovni, čak i predškolski sistem. Kad postignemo tu vrstu psihofizičke centriranosti u ranom dobu, mi u stvari mnogo šta rješavamo suptilno a prvo je pitanje nenasilja.

Traženo pojašnjenje dao je Radoje Novović i ponovio da je predmetni program otvoren i dio je procesa, te da su od uvođenja reforme osnovnog i srednjeg obrazovanja, od 2003.godine, već desetak godina, dva-tri puta mijenjani programi u smislu unapređivanja i prilagođavanja praksi, prije svega u pogledu potreba koje se odnose na LGBT, potrošače, preduzetništvo, rodnu ravnopravnost, zdravstveno vaspitanje, za koje je traženo od Zavoda za školstvo da se uvrsti u obrazovni sistem kao samostalan predmet. S obzirom na postojanje sveopšteg konsenzusa i nemogućnost uvođenja samostalnog predmeta, pribjegli su sistemu uvođenja i definicije međupredmetne oblasti, kao što je urađeno za osnovu školu kroz kurikularni program obrazovanja za održivi razvoj. Slično se radi za gimnazije, da se prepozna, recimo kada je riječ o rodnoj ravnopravnosti, da su direktni, a dje indirektni ciljevi u već postojećem kurikulumu i da se na taj način realizuju. Ukoliko se korekcije ne ostvare na taj način, postoji otvoreni dio kurikuluma

15-20% će se može uvrstiti kroz sekcije, kroz dački parlament, kroz rad odjeljske zajednice, kroz 10 dana će škola može da organizuje nastavu o toj temi. On je naveo da se u Zavodu za školstvo radi program psihosocijalne podrške deci u stresnim situacijama, u vanrednim situacijama pri čemu se ne misli samo na situacije kad se desi zemljotres, požar, poplave, već se imaju na umu nepredviđene životne situacije u školi, poput smrti nastavnika tokom časa, ili smrti učenika, pa i događaja vezanih za posljedice nasilja u školi.

Predstavnica uprave za kadrove Blaženka Dabanović informisala je prisutne da, kada je riječ o neformalnom obrazovanju, Uprava za kadrove organizuje obuke za sve državne službenike i namještenike i kroz opšti program stručnog osposobljavanja i usavršavanja postoji tema rodna ravnopravnost, ocjenjujući da državni službenici ne prepoznaju značaj ove teme. Zakonom o državnim službenicima i namještenicima stvorena je mogućnost da podzakonskim aktom uredimo usavršavanje i osposobljavanje državnih službenika i namještenika, a donijeta je i uredba, tako da u okviru opšteg programa postoji rodna ravnopravnost, što znači da taj program može da pohađa bilo koja kategorija državnih službenika i namještenika, a u okviru specifičnog samo određena ciljna grupa. Ona je predložila iniciranje specifičnog programa koji bi bio namijenjen koordinatorima koji se bave pitanjima rodne ravnopravnosti u državnim organima. Takođe, podšetila je na bazu podataka koja postoji u Upravi za kadrove u vezi rodne ravnopravnosti, na jedan broj predavača, kao i statističke podatke o polu, bilo onih koji pohađaju obuke na nivou državnih organa kako po pojedinačnom državnom organu, tako i na nivou svih državnih organa. Osim toga, svi akti koje donosi Uprava za kadrove pojedinačno napisani su rodno senzitivnim jezikom, kao i akti koji se dostavljaju medijima i javnosti. Ona je procijenila da je ipak najbitnije što svi zainteresovani mogu da se obrate ovoj instituciji da bi dobili statistiku po pitanju polne zastupljenosti, zapošljavanja i obuke, te dobijanje podrške za donošenje specifičnog programa obuke koji bi bio posvećen koordinatorima.

Načelnica Odjeljenja za rodnu ravnopravnost Ministarstva za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović informisala je učesnike/ce šednice da je u pripremi predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o rodnoj ravnopravnosti koji predviđa obavezujuće odredbe u pogledu programa obuke zaposlenih o pitanjima rodne ravnopravnosti, kao i da predstoji izrada programa o sprovođenju Plana aktivnosti za period 2015. i 2016. godina, u kojem bi se mogla definisati aktivnost uvođenja specifičnog ili opšteg programa. Tokom diskusije osvrnula se i na ekspertsku misiju koja je boravila u Odjeljenju za rodnu ravnopravnost, a cilj njihove posete bio je da se upoznaju sa funkcionisanjem institucionalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost, kao i sa napretkom u toj oblasti. Polazeći od preporuka ekspertske misije, predstoji naporan rad da bi se postigla puna ravnopravnost i ostvarile jednake mogućnosti muškaraca i žena, u čemu je prioritet veće političko učešće žena i uopšte učešće žena na pozicijama odlučivanja, pitanje ekonomskog snaženja žena, kao i pitanje suzbijanja nasilja nad ženama.

Nakon rasprave, predsjednica Odbora Nada Drobnjak je u zaključku iznijela stav da je ovo bila važna tema i da su iznešene relevantne informacije o tome kako se Rezolucija 1325 primjenjuje, da ima još prostora da se unaprijedi djelovanje i mogućnosti kako da se dođe do cilja kome težimo, a to je da i u sistemu bezbjednosti žene i muškarci budu ravnopravni i da, uslovno rečeno, postojanje harmonije u sistemu bezbjednosti koja opstaje još uvijek sa ovakvim stereotipima, treba promijeniti.

**

Na predlog predsjednice, Odbor je donio odluku da jedna od narednih šednica bude posvećena temi Rodna ravnopravnost i mediji.

Šednica je završena u 12 sati i 55 minuta.

SEKRETARKA ODBORA
Snežana Grupković, s.r.

PREDŠEDNICA ODBORA
Nada Drobnjak, s.r.

